

D • N

28/7 1958

2 700 miljoner för ett svagt försvar

Försvarsfrågan skall i morgon behandlas i riksdagen. Regeringens förslag har i allt väsentligt tillstyrkts av statsutskottet. Ett antal reservationer föreligger, men de gäller nästan uteslutande detaljer. Kostnaderna beräknas till omkring 2 700 miljoner om året. Av allt att döma kommer debatten huvudsakligen att gälla några omtvistade specialfrågor rörande användningen av några få miljoner. Man kommer att betona den svenska enigheten om upprätthållandet av ett starkt försvar. Samtidigt vet alla att det försvar som bjuds för denna väldiga summa är svagt. I någon mån därför att det redan existerande försvaret måste beskäras för att kostnaderna inte skall överskridas. Väsentligen därför att försvarsordningen upptar blott konventionella vapen, inte kärnvapen, och att de sistnämnda är ojämförligt mest effektiva. Detta förhållande blundar man för i den svenska riksdagen — av önskan om enighet, av partitaktiska skäl, av osäkerhet och oro inför valen om två månader. Därmed sviker riksdagen sitt ansvar. Det är en situation, mera oroande än den då partistriderna var koncentrerade till försvaret. Enigheten vinnes genom att man undviker den avgörande frågan, genom att man låtsas att denna fråga inte finns. Deklarationen om enig försvarsvilja får ersätta det stärkande av försvaret som skulle kunna ge oss den uppnåeliga graden av trygghet.

"Den svenska försvarspolitikens tjänar främst samma allmänna syfte som utrikespolitiken, sålunda att hålla oss utanför kriget... I varje fall bör ett efter våra förhållanden starkt försvar innebära att priset för en erövring av Sverige blir så högt att den som planerar ett angrepp kommer att tveka." "Vårt försvar blir fredsbevarande om det har en sådan styrka och beredskap att ett angrepp ter sig osäkert och kraftödande. Vi har då också utsikter att stå emot till dess avgörande förändringar i världsläget kan komma att på-

verka även vårt läge." "Vårt försvar kan självfallet icke, lika litet i framtiden som tidigare, ge oss garanti mot krigets olyckor. Det kan däremot väsentligt bidra att hålla oss utanför krig och, om vi blir angripna, öka våra möjligheter att överleva som nation."

Dessa ostridiga satsar i propositionen är och bör vara grundläggande för vår försvarspolitik. Ingen kritiserar dem, alla godtar dem. Men hur handlar man? Alla vet att de konventionella vapnen är nära nog värdelösa vid försvar mot en fiende med atomvapen. Detta förnekas inte, så långt vågar varken kommunister eller pacifister gå i bestridandet av det uppenbara. Försvarsministern refererar överbefälhavarens förklaring "att alla militära synpunkter entydigt och starkt talar för en anskaffning av atomvapen så länge man måste räkna med att en angripare kan komma att använda sådana". Intet försök göres — och hur vore det möjligt? — att vederlägga överbefälhavarens mening.

Hur kommer försvarsministern då ifrån saken? Genom denna sats: "Det är dock uppenbart att atomvapenfrågan har många andra aspekter." Det är allt, det är motiveringen för att vi skall ha vapen, men endast underlägsna vapen. Det är den motivering som gör alla de nyss citerade generella satserna i propositionen till falskt prat. Den leder till att vi inte skall ha ett försvar som avskräcker en angripare, att vi inte skall kunna försvara oss till dess "avgörande förändringar i världsläget" (hjälp utifrån) inträffar. Den leder till att vi på förhand måste bestämma oss för att vid angrepp utrymma stora delar av landet till ockupation — såsom försvarsministern direkt framhåller. Den leder till att vi med all sannolikhet inte — såsom försvarsministern säger sig hoppas — "skall kunna överleva ett krigs häftiga inledningsskede". Orden om "andra aspekter" är i själva verket de grundläggande i hela den av

regering och riksdagsutskott presterade framställningen — de är motiveringen för att vi skall ha ett svagt, inte ett starkt försvar, att vi för 2 700 miljoner om året inte får ett minimum av säkerhet. Och vilka dessa "många aspekter" är, det får vi ingenting veta om i proposition eller utlåtande; så sköts upplysningen av nationen i livsfrågan framför alla andra.

Dessa aspekter, som anses avgörande, men som man inte ens vågar nämna, har nyligen ingående diskuterats i ett land som det borde vara svårt även för kommunister och pacifister att räkna till de krigiska och erövringslystna, Schweiz. I sitt principbeslut om anskaffande av atomvapen framhåller den schweiziska regeringen att en rad dylika vapen är rena försvarsvapen (såsom atomminor och luftförsvarsraketer) och att kärnvapen är nödvändiga "för bevarandet av vår oavhängighet och vår neutralitet". Den schweiziske generalstabschefen uttalar att "vi måste försöka köpa atomvapen där de finns att tillgå... I varje fall kan man åtminstone söka skaffa raketer, och de därtill hörande atomladdningarna skulle kunna levereras först vid en senare tidpunkt." Den grupp ledande socialdemo-

krater som för en månad sedan publicerade ett upprop i frågan ansåg kampanjen mot atomvapen "i verkligheten endast vara ett försök att göra de fria folken försvarslösa". Det är omöjligt, fortsatte de, att försvara sig mot atomvapen med konventionella vapen. "Det är vår plikt att ge soldaten de försvarsmedel utan vilka han redan på förhand vore förlorad såväl psykiskt som materiellt."

Varför sägs inte detsamma i Sverige, varför kan man inte också hos oss bli eniga om ett starkt i stället för ett svagt försvar? Hopp om att vinna ryssarnas bevägenhet genom att med svaghet bevisa vår tro på deras goda vilja. Rädsla för att förlora ett antal pacifiststämmor, som genom den osäkra maktbalansen fått ett uppdrivt sällande. Taktiska hänsyn hos socialdemokraterna med tanke på folkpartiet och hos folkpartiet med tanke på socialdemokraterna. Det är de "många aspekterna" — dåliga skäl, i vissa fall så dåliga att man inte vågar erkänna dem. Genom olyckliga samverkande omständigheter har den svenska riksdagen och de svenska partierna kommit i ett läge som gör dem skumögda för nationens allmänna intresse.